

Q3
—
25

Kwartaal- verslag

#3

OVER ONS

Erfgoed

De provincie Utrecht is rijk aan erfgoed. Denk aan de Hollandse Waterlinies en de Romeinse Limes. Beide zijn niet voor niets door UNESCO aangewezen als werelderfgoed.

In de provincie Utrecht bevinden zich bovendien ongelooflijk veel kastelen, buitenplaatsen, kerken en andere belangwekkende monumenten.

Ook tradities en gebruiken vallen onder de noemer erfgoed. Denk aan kledendrachten, dialecten en andere vormen van immaterieel erfgoed.

Erfgoededucatie

Jong geleerd is oud gedaan en dat geldt zeker voor erfgoed en erfgoedonderwijs. Landschap Erfgoed Utrecht is al jaren hofleverancier van onderwijsprogramma's op het gebied van erfgoed.

Via het Cultuurprogramma van onze partner Kunst Centraal bereiken we zo'n 70 procent van alle basisscholen in de provincie met erfgoededucatie.

We zijn er erg op gespist om scholen te koppelen aan lokale erfgoedorganisaties. Zo verbinden we de jeugd met het erfgoed in hun eigen omgeving.

Natuur en landschap

Natuur en landschap staan onder druk in de provincie Utrecht. Op verschillende manieren dragen we bij aan het behoud, herstel en ontwikkeling van onze groene omgeving.

We werken samen met andere groene organisaties aan projecten en samen met vrijwilligers brengen we de conditie van het landschap in kaart. Deze vrijwilligers ondersteunen we met cursussen, bijeenkomsten en advies op de terreinen van landschapsbeheer, weidevogelbescherming, Klompenpaden en onderzoek naar droogte.

VOORWOORD

Wat een prachtig kwartaal ligt er achter ons. Overal in de provincie zien we mensen die zich met hart en ziel inzetten voor natuur en erfgoed. Vrijwilligers, scholen, partners en bewoners: samen maken we Utrecht mooier, groener en hechter.

Een hoogtepunt dit kwartaal was de lancering van het Verhaal van Utrecht – het nieuwe platform vol verhalen, filmpjes en podcasts over onze geschiedenis. Zo brengen we het verleden tot leven voor iedereen die zich verbonden voelt met deze provincie.

Ook onze jongste Utrechters zetten stappen. *Met Doordenkers Gezocht!* gingen leerlingen aan de slag met plannen voor een groener centrum in Houten. Hun ideeën laten zien hoeveel energie en creativiteit er schuilt in de nieuwe generatie.

Daarnaast mochten we opnieuw rekenen op de inzet van honderden vrijwilligers. Zij hielpen bij onderzoeken, beheerden het landschap en hielden onze Klompenpaden in topvorm. Dankzij hun toewijding blijft Utrecht leefbaar, herkenbaar en inspirerend.

Samen met onze partners blijven we bouwen aan een provincie waarin natuur en erfgoed hand in hand gaan. Utrecht is van ons allemaal – en daar mogen we trots op zijn.

Hein Pasma,
directeur Landschap Erfgoed Utrecht

Erfgoed

"In historische archieven kun je niet even zoeken op 'queer' of 'homoseksualiteit'"

**Evert van der Veen (Queer U Stories)
gasthoofdredacteur Verhaal van Utrecht**

Verhaal van Utrecht gelanceerd

Op 1 oktober lanceerden we het Verhaal van Utrecht, de website waar bezoekers verhalen, filmpjes, podcasts en uittips vinden over de geschiedenis bij hun in de buurt. Verhaal van Utrecht is de opvolger van het succesvolle verhalenplatform UtrechtAltijd.nl.

De nieuwe website heeft - naast een nieuwe naam - meer mogelijkheden om filmpjes, fotoseries, podcasts en andere audiovisuele content te laten zien. Verhaal van Utrecht sluit op deze manier weer aan bij de trend dat bewegend beeld steeds dominantier wordt in het mediagebruik van bezoekers.

Het Verhaal van Utrecht is er nadrukkelijk van en voor iedereen. De website bevat een uitgebreide uitagenda waar musea, historische verenigingen en andere erfgoedorganisaties hun tentoonstellingen, lezingen of wandelingen op kunnen posten zodat bezoekers in een oogopslag zien wat er te doen is.

Manifest

Ook zoekt Verhaal van Utrecht nadrukkelijk de samenwerking met gevestigde namen uit het erfgoedveld en nieuwkomers. De redactie heeft een manifest opgesteld die gelijkgestemden kunnen onderschrijven. Met Het Utrechts Archief en Universiteit Utrecht zijn samenwerkingsovereenkomsten gesloten. HKU-studenten maken als onderdeel van hun studie animaties voor het Verhaal van Utrecht.

Gasthoofdredacteur

Zes keer per jaar vragen we een markante persoonlijkheid uit de provincie als gasthoofdredacteur naar zijn, haar of hun beeld van de Utrechtse geschiedenis. Wat zijn bijzondere erfgoedplekken? Welke tentoonstelling mag je niet missen? Welke verhalen uit de provincie Utrecht moet je beslist lezen?

In oktober is de beurt aan Evert van der Veen, initiatiefnemer van Queer U Stories (QUS) een enthousiaste groep vrijwilligers die de geschiedenis van de queer-community levend houdt.

Vrijwilligers.

Het merendeel van de verhalen op de website is gemaakt door vrijwilligers. Vrijwilligers bij musea, archieven, het eigen schrijfteam, historische verenigingen en nieuwe initiatieven zoals de Emigratie Generatie of Queer U Stories..

Wil je ook meedoen? Heb je een tip voor de redactie voor een verhaal, thema, lezing of volgende gasthoofdredacteur? Neem dan contact op met de redactie.

Partner van Verhaal van Utrecht

Het verhaal van Evert van der Veen (Queer U Stories)

OPEN-bijeenkomst op Landgoed Oostbroek

Op de heetste dag van het jaar - woensdag 2 juli - was Landschap Erfgoed Utrecht gastheer van de jaarlijkse bijeenkomst voor medewerkers van OPEN-leden. OPEN staat voor Organisatie Provinciale Erfgoedinstanties Nederland en is de koepel van alle erfgoedhuizen in Nederland. In het grote huis op Landgoed Oostbroek werd gesproken over strategie, erfgoedparticipatie en Faro, de nieuwe Kennisbank, het project Sprekend Erfgoed en subsidie- en stimuleringsregelingen voor de erfgoedsector.

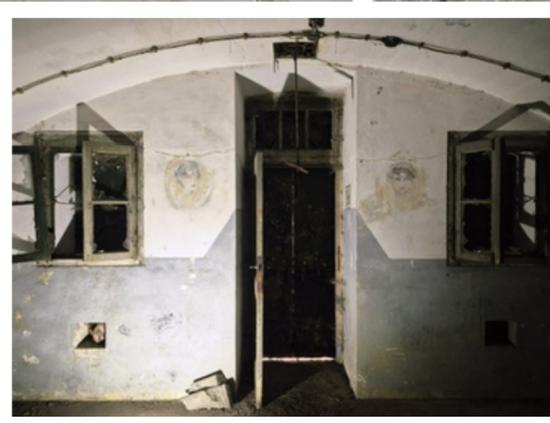
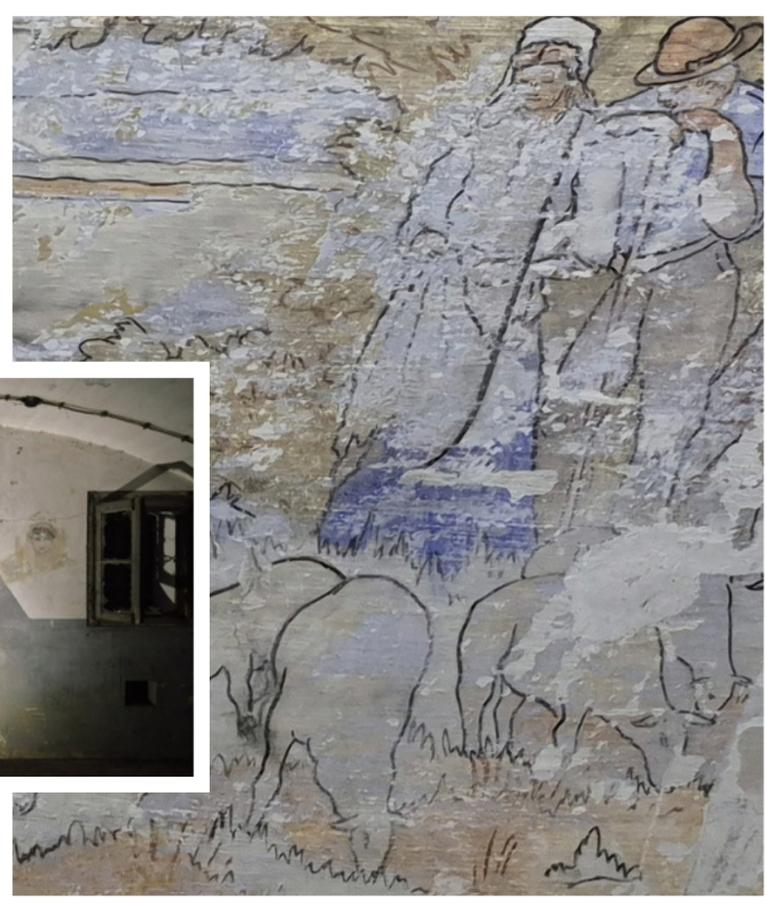
Even voorstellen: Daniel Saveur

In september is Daniel Saveur gestart als archeoloog en coördinator van het Meldpunt Archeologie Utrecht. Daniel is daarnaast regiocoördinator Centraal bij PAN. Hij behaalde in 2019 zijn bachelor geschiedenis aan de Universiteit Utrecht. In 2022 rondde hij de master Archaeology of North Western Europe af aan de Universiteit van Amsterdam. Daniel was eerder werkzaam bij de archeologiedienst van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Publieksarcheoloog Daniel Saveur

BEIDT
UW TYD. 4 DUUR
UW UUR.

Muurschilderingen forten Hollandse Waterlinies

De forten van de Hollandse Waterlinies bevatten de prachtigste muurschilderingen, zoals deze in Fort benoorden Spaarndam. Deze zomer gingen we op excursie naar dit fort. Samen met de provincies Noord-Holland en Utrecht, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Hollandse Waterlinies werken we aan een database van dit soort bijzondere muurschilderingen. Een enorme klus waar veel bij komt kijken, vandaar dat we beginnen met een pilot. Vanuit Landschap Erfgoed Utrecht zijn digitale erfgoedcoach Marianne de Rijke en datacleaner Nynke Kuipers hierbij betrokken.

Erfgoed-
educatie

Doordenkers gezocht!

Leerlingen uit Houten aan de slag met klimaatplannen

Doordenkers gezocht! Wat we van bomen leren kunnen

Hoe kunnen je kinderen op een creatieve manier inzetten bij participatie en vergroening? In de gemeente Houten kwamen beleidsmedewerkers met een niet alledaagse oplossing. Ze vroegen kinderen uit groep 8 wat ze bij het bouwen van ontmoetingsplekken in het centrum kunnen leren van bomen. Het project heet - niet voor niets - Doordenkers gezocht!

Doordenkers is een project van Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht. Het wordt via het Cultuurprogramma aangeboden aan scholen in de provincie Utrecht. In de gemeente Houten gingen maar liefst 22 klassen met dit project aan de slag.

Van insectenmuseum tot bloemenzaai-app

Een van de hoofdrollen is weggelegd voor gastdocent Joëlle Baijer. Onder haar bezielende leiding gaan de leerlingen aan de slag. Die krijgen een rol als cartograaf, verzamelaar, journalist, jurylid of fotograaf. Ruim 400 leerlingen stuurden een voorstel in. Over alles was nagedacht: het kostenplaatje, toegankelijkheid, inclusiviteit en de beoogde doelgroepen.

Een jury selecteerde de meest originele ontwerpen. Op 26 juni presenteerden de winnaars, zeven groepjes leerlingen van verschillende basisscholen uit Houten hun ideeën aan wethouder Daan Vermeulen. Plaats van handeling: de raadzaal van Houten (zie foto hiervoor). De plannen varieerden van een boomhutcafé met traplift tot een insectenmuseum.

Hun frisse blik verraste de aanwezigen: bomen als ontmoetingsplek, inspiratiebron én oplossing voor een groener centrum. Wethouder Daan Vermeulen reageerde enthousiast: "Ontmoeten is heel belangrijk, en bomen horen bij de identiteit van Houten. Vroeger heette deze plek Haltna: open plek in het bos. Dit project raakt dus precies aan de kern van wie we zijn."

Gastvrij IJsselstein

De foto met de ladder zou ook bijna een kunstinstallatie kunnen zijn. Het is echter een shot van de grootscheepse verbouwing en uitbreiding van Museum IJsselstein (MIJ). Marianne de Rijke en Dorien Wijstma gaven er vanuit Landschap Erfgoed Utrecht een training gastvrijheid.

Aan de training namen de vrijwilligers van Museum IJsselstein deel. Wat doe je als een bezoeker teleurgesteld is? Hoe maak je het best contact? En wat is een open houding? Bij elk aspect wisselden de deelnemers ervaringen uit. De training leverde een mooie lijst met aanbevelingen en wensen voor verbetering op.

Zoddenpad

Maak kennis met het
Zoddenpad bij Tienhoven. Een
Klompenpad dat je meevoert
langs bossen, laagveen en
boerenland.

De turfwinning heeft het landschap van Tienhoven gevormd tot het huidige plassegebied, met sporen van legakkers (smalle stroken land) en petgaten (lange, smalle wateren).

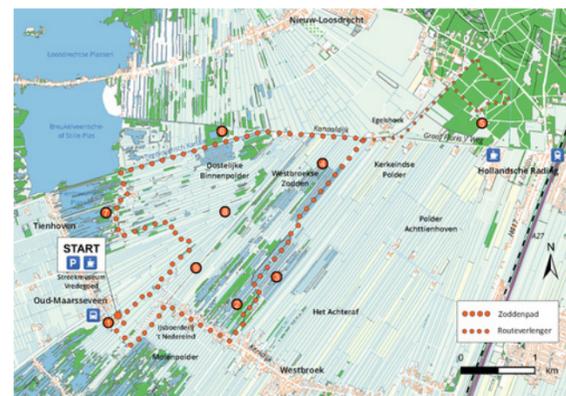

Zoddenpad

Ontdek het mooie buitengebied van Tienhoven en Westbroek. Wandelen over laagveen, door bos en boerenland op de grens van polderland en de Utrechtse Heuvelrug.

Op dit pad met prachtige vergezichten beleef je 13 of 18 kilometer lang de weidsheid van Nederland op zijn best! De route is in alle seizoenen bijzonder. Op koude dagen een frisse neus en op zonnige dagen juist een warm gezicht. De route voert door het bijzondere natuurgebied van de Tienhovenseplassen, een laagveengebied dat kilo's CO2 vasthoudt door het trage proces van veenvorming. Vogelaars kunnen hier volop genieten, want meerdere vogelsoorten voelen zich hier thuis. In het dorpje Tienhoven vertelt de wipwatermolen een verhaal van de Tweede Wereldoorlog. Je kunt je wandeling combineren met een bezoek aan Streekmuseum Vredegoed.

Prachtig gebied, mooie wijdse vergezichten en Bert's bospad ook heel mooi.
Rick

Natuur & landschap

Droogteonderzoek

Het klimaat verandert en dan is het goed te weten wat voor grasmengsels beter bestand zijn tegen extreme hitte of regenval. In 2023 ging het droogteonderzoek van Universiteit Utrecht van start op een proeflocatie in Groenekan.

Bij dit droogteonderzoek zijn naast Universiteit Utrecht en Landschap Erfgoed Utrecht veel partijen betrokken: Movares (kennis), Gamma (materialen) en Odido (technologie).

Van onschatbare waarde bij dit veldonderzoek is de inzet van vrijwilligers. Zij zijn verantwoordelijk voor het maaien van de proefveldjes, het nummeren en verzamelen van de opbrengst zodat de wetenschappers er hun analyses op kunnen loslaten.

Een aangebrande valkmot op de Hollandse Blijenlinie

Zaterdag 30 augustus was de veldexcursie van de Hollandse Blijenlinie, een project waarbij we op de forten van de Hollandse Waterlinie in de provincie Utrecht werken aan het behoud van de wilde bij.

De enthousiaste deelnemers bekeken met insectendeskundige Linde Slikboer van [EIS Kenniscentrum Insecten](#) de soorten op Fort Nigtevecht. Er werden bijen, zweefvliegen en dagvlinders gespot. Welke precies? De aangebrande valkmot, akkerhommel, blinde bij, bruin blauwtje, gele snipvlieg, gewone roofvlieg, gewone snuitvlieg, kleine vuurvlied, parasitaire wesp, pendelvlieg en schorsvlieg.

Kleine landschapselementen in Natuurlijk Zoëy (RTV Utrecht)

We zijn regelmatig te zien en te horen bij RTV Utrecht. Deze zomer namen we Eddy Zoëy en zijn team mee naar het slangenbosje op het Science Park en Landgoed Oostbroek. Dit keer ging het over om het belang van kleine landschapselementen zoals heggen, struiken en poelen.

Drie Bijzondere Buitendagen

Wel drie Bijzondere Buitendagen waren er in juli augustus en september. In juli werd er gewerkt in de kasteeltuin van Kasteel Amerongen, begin september op de hei in Bilthoven en eind september werden er appels en peren geplukt in Vijfheerenlanden. Prachtige werkdagen waarop telkens ook weer nieuwe mensen kennismaakten met vrijwilligerswerk in het groen!

Business development & partnerrelaties

Donatie Rabobank voor bestrijding Aziatische Hoornaar

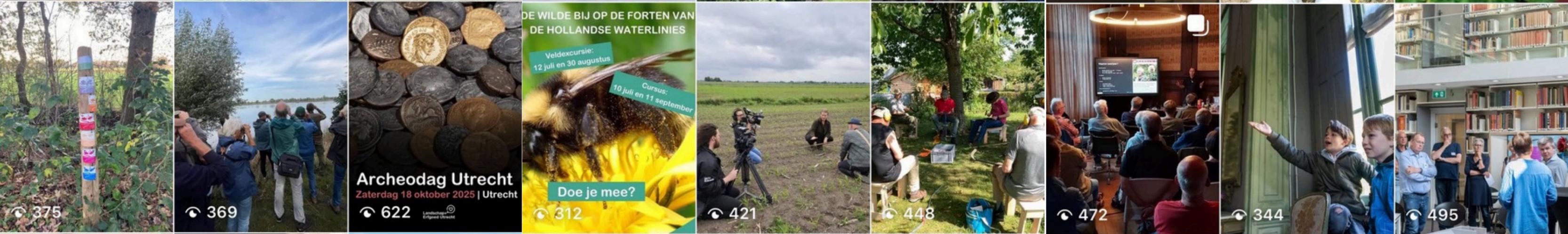
Het Rabobank Rijn en Heuvelrug stimuleringsfonds steunt duurzame en maatschappelijke projecten en initiatieven die een positief effect hebben in onze regio. Recente mooie voorbeelden hiervan zijn een financiële bijdrage aan Landschap Erfgoed Utrecht voor de bestrijding van de Aziatische Hoornaar. Hiermee kunnen zenders aangeschaft worden die de opsporing van nesten vergemakkelijken.

Camperaars doneren recordbedrag van 36.662 euro

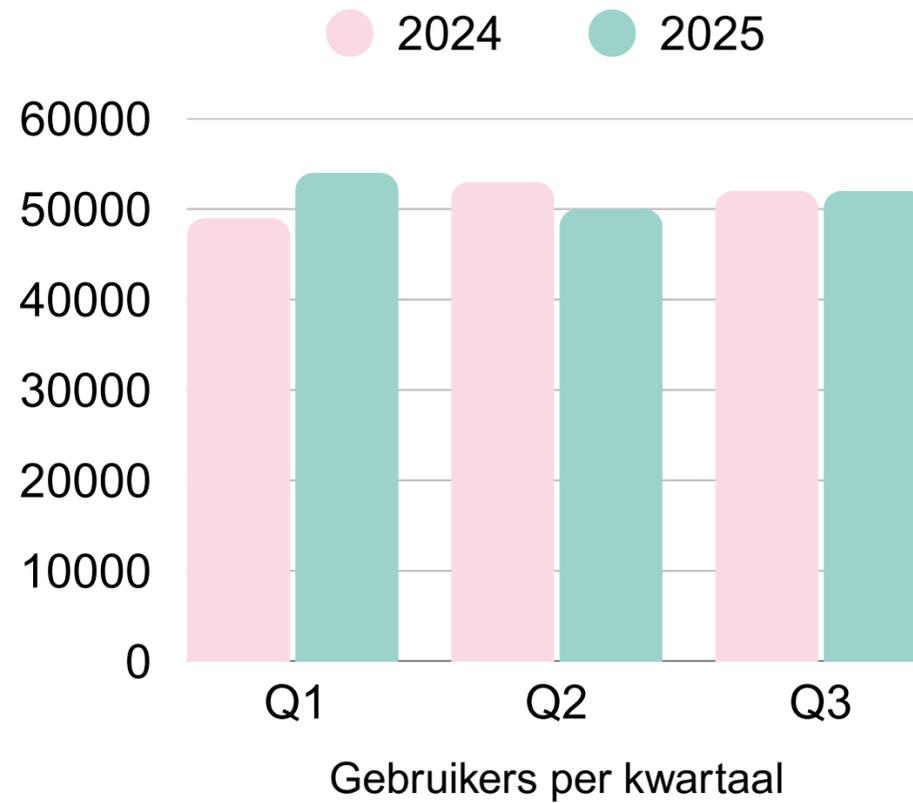
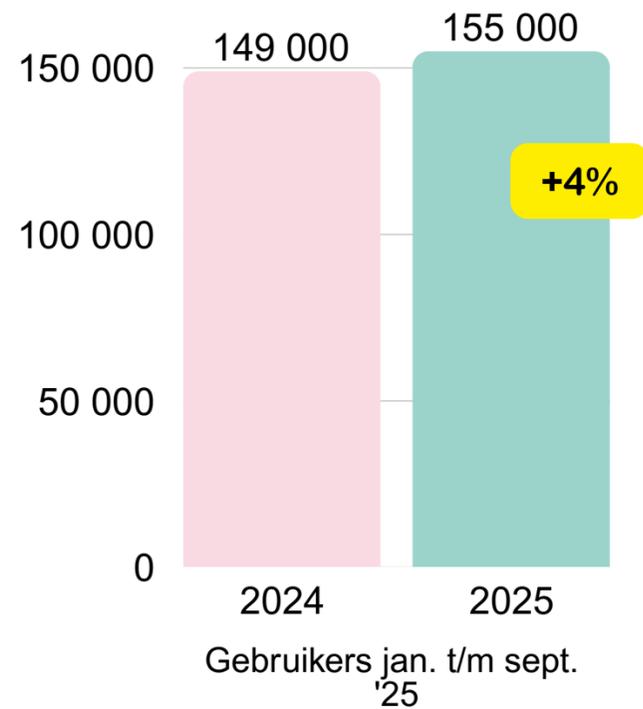
De Nederlandse Kampeerauto Club NKC doneert dit jaar maar liefst 36.662 euro namens al haar groepsreizigers aan Stichting Stukje Natuur. Een deel van de donatie zet StukjeNatuur in voor de projecten van Landschap Erfgoed Utrecht. Hein Pasman, directeur van Landschap Erfgoed Utrecht, zegt: 'Wij zijn dankbaar voor de steun van NKC. Door hen kunnen we kwetsbare weidevogels beschermen, kinderen inspireren met erfgoededucatie en betekenisvol erfgoed onderhouden.'

Dirk van Hout, directeur van Stukje Natuur, reageert enthousiast op de donatie: 'Wat geweldig dat campers via NKC zo'n groot bedrag hebben opgehaald. Met deze donatie versterken we de biodiversiteit in Nederland door onder andere bomen te planten voor gezondere bossen. Wat Stukje Natuur zo bijzonder maakt, is de zorgvuldige keuze van te herstellen gebieden die getroffen zijn door klimaatverandering. Ze garanderen bovendien dat de geplante bomen de komende 50 jaar niet gekapt worden, zodat de natuur ook voor de toekomst veilig is. Dankzij de gezamenlijke steun van campers en de inzet van NKC, wordt de natuur in Nederland niet alleen vandaag, maar ook in de toekomst mooier en duurzamer.'

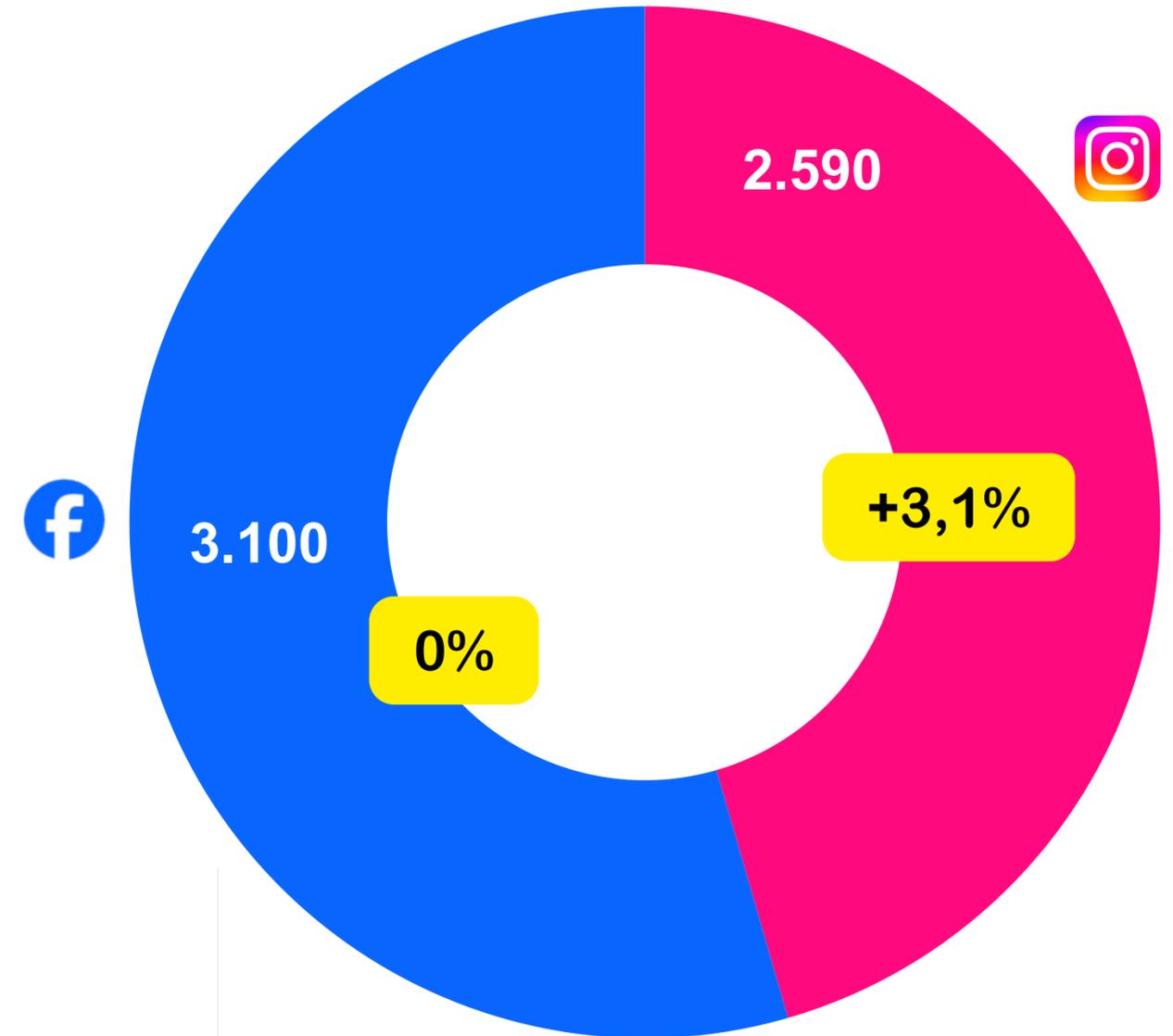

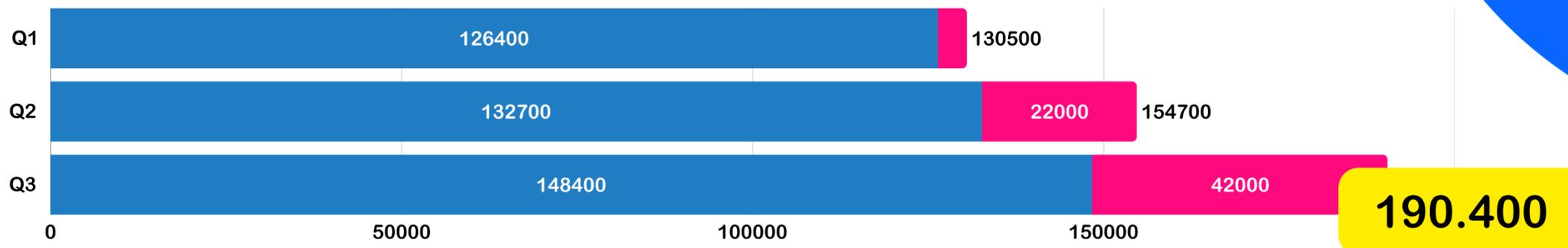
websitebezoek

volgers socials

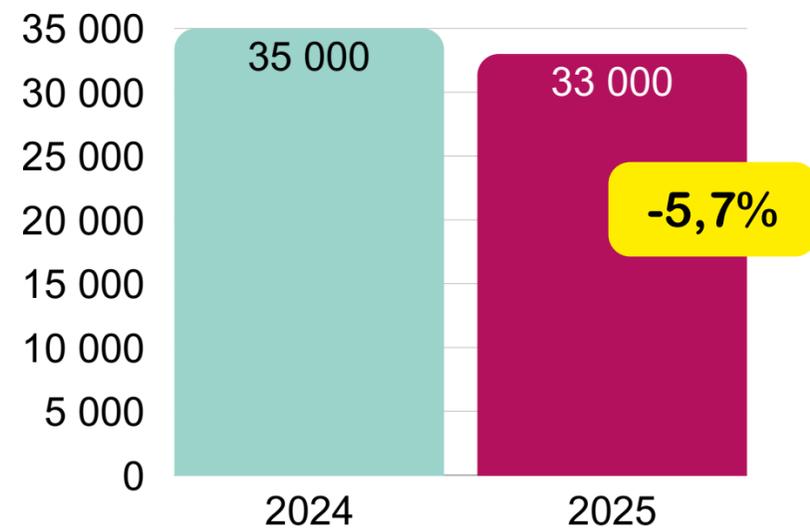

weergave socials (berichten, verhalen, reels etc.)

Landschap Erfgoed Utrecht

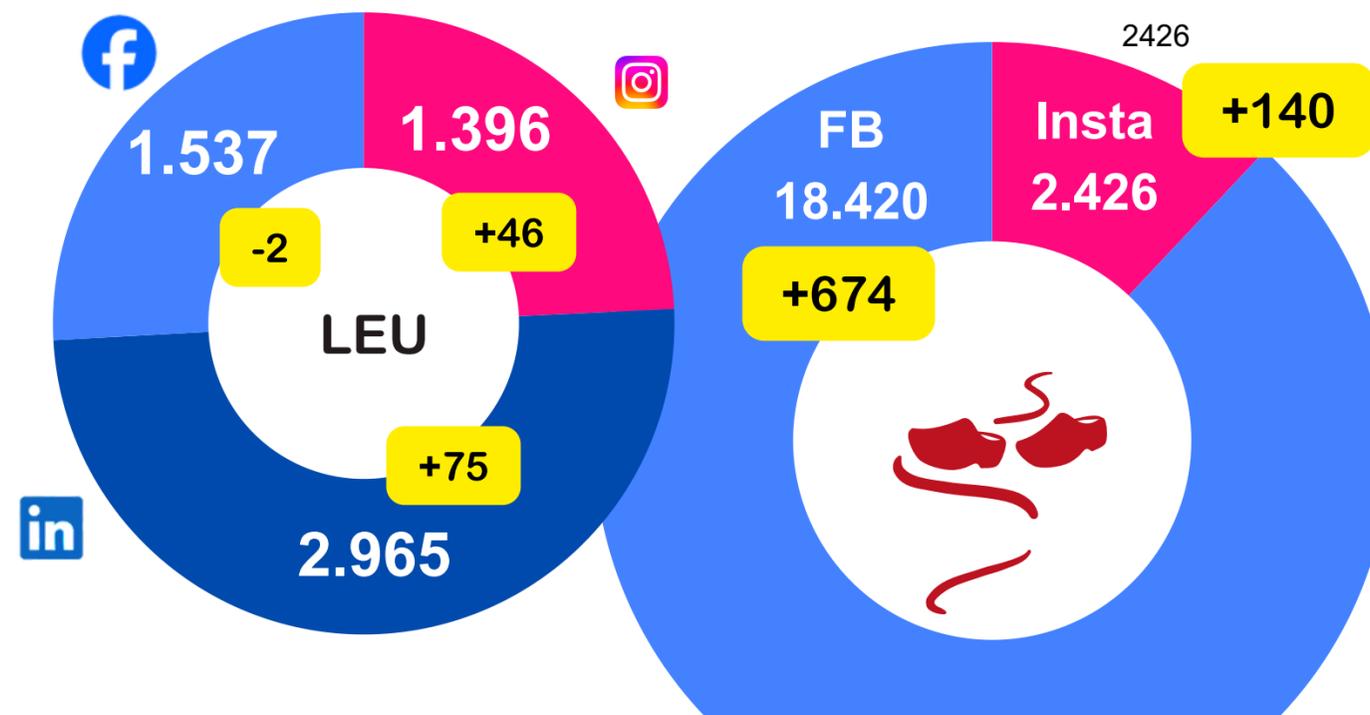
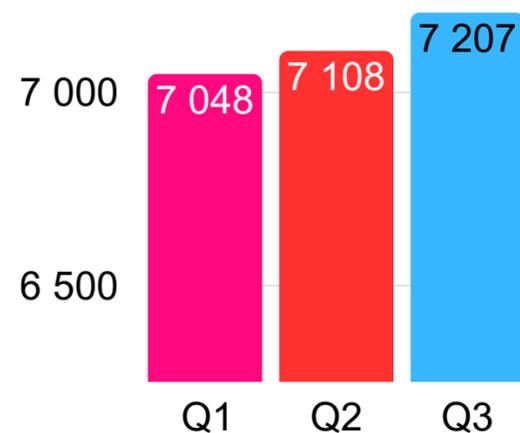
Aantal websitebezoekers t/m3e kwartaal

Maandelijks websitebezoek

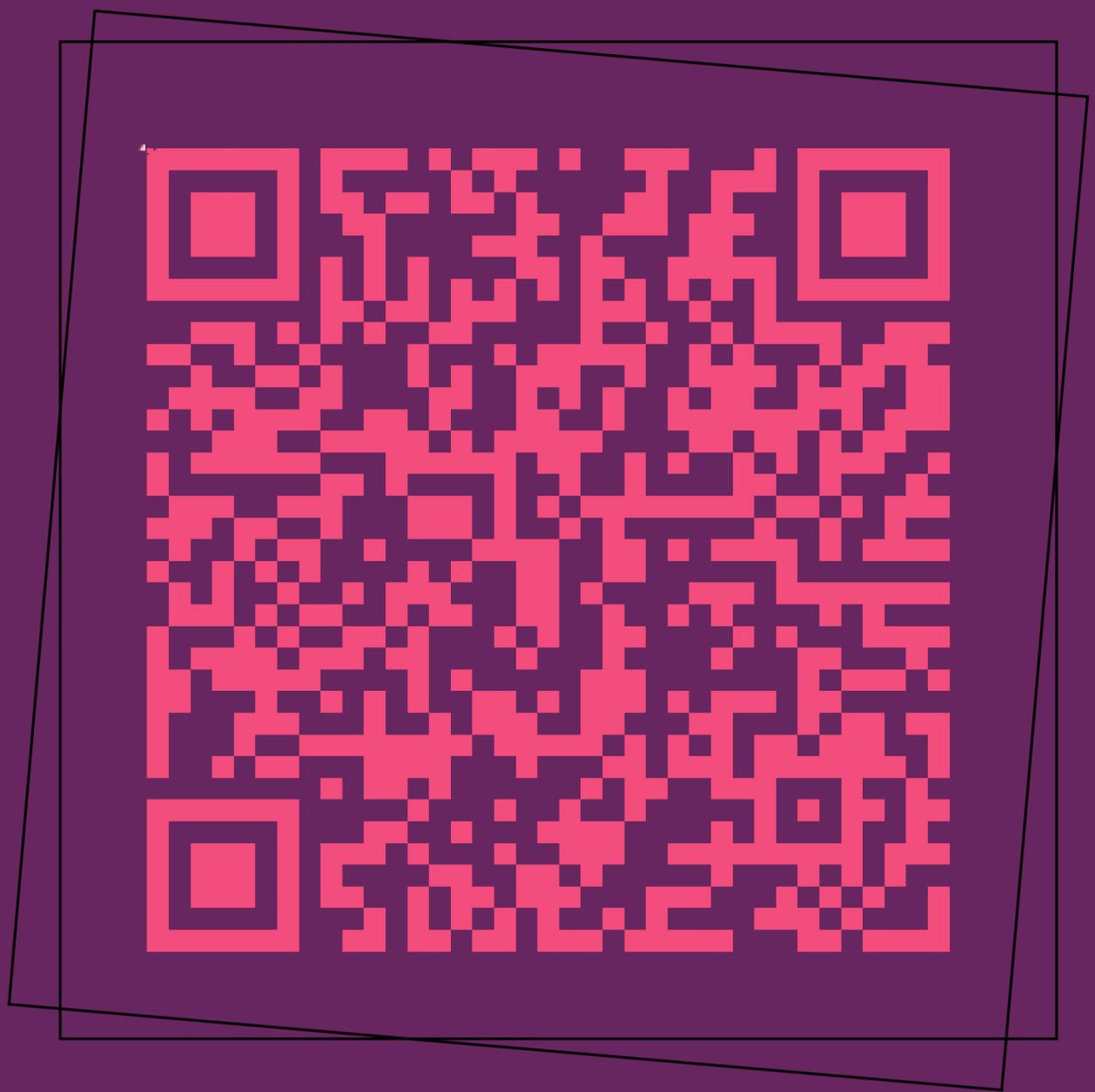
Nieuwsbriefabonnees

Landschap+ Erfgoed Utrecht

Het is jouw wereld

Contact

Bunnikseweg 25
3732 HV De Bilt

Postbus 121
3730 AC De Bilt

030 - 220 55 34
info@landschapergoedutrecht.nl